

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 360

Warszawa, 30 kwietnia 2024 r.

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 33a regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt uchwały:

- w sprawie ustanowienia roku 2025 Rokiem Generała Kazimierza Sosnkowskiego.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem uchwały upoważniamy pana posła Piotra Babinetza.

(-) Andrzej Adamczyk; (-) Waldemar Andzel; (-) Dorota Arciszewska-Mielewczyk; (-) Marek Ast; (-) Piotr Babinetz; (-) Anna Baluch; (-) Ryszard Bartosik; (-) Barbara Bartuś; (-) Zbigniew Bogucki; (-) Joanna Borowiak; (-) Lidia Burzyńska; (-) Artur Chojecki; (-) Witold Wojciech Czarnecki; (-) Przemysław Drabek; (-) Elżbieta Duda; (-) Magdalena Filipek-Sobczak; (-) Piotr Gliński; (-) Małgorzata Gosiewska; (-) Marcin Grabowski; (-) Marek Gróbarczyk; (-) Zbigniew Hoffmann; (-) Wiesław Krajewski; (-) Zbigniew Krzysztof Kuźmiuk; (-) Marzena Anna Machałek; (-) Marlena Magdalena Małag; (-) Ewa Malik; (-) Anna Milczanowska; (-) Jan Mosiński; (-) Aleksander Mikołaj Mrówczyński; (-) Bolesław Piecha; (-) Anna Pieczarka; (-) Marcin Porzucek; (-) Zbigniew Rau; (-) Urszula Rusecka; (-) Olga Ewa Semeniuk-Patkowska; (-) Kazimierz Smoliński; (-) Krzysztof Sobolewski; (-) Krzysztof Szczucki; (-) Paweł Szrot; (-) Stanisław Szwed; (-) Jacek Świat; (-) Patryk Wicher; (-) Agata Wojtyszek; (-) Tomasz Zieliński.

Uchwała
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia
w sprawie ustanowienia roku 2025
Rokiem Generała Kazimierza Sosnkowskiego

Kazimierz Sosnkowski urodził się 19 listopada 1885 roku w Warszawie. Studiował architekturę w Warszawie i we Lwowie. W 1906 roku jako komendant okręgu warszawskiego Organizacji Bojowej PPS dowodził akcją przeciwko okupantowi moskiewskiemu nazywaną „krwawą środą”.

W czerwcu 1908 roku, zainspirowany przez Józefa Piłsudskiego, założył we Lwowie tajną apolityczną organizację paramilitarną Związek Walki Czynnej, załóżek przyszłego odrodzonego Wojska Polskiego, którego nazwa nawiązywała do koncepcji Zygmunta Miłkowskiego „obrony czynnej”. W oparciu o kadry ZWC powstały Związki Strzeleckie, aby po wybuchu I wojny światowej przerodzić się w Legiony Polskie.

Sosnkowski został szefem sztabu I Brygady Legionów i najbliższym współpracownikiem Komendanta Piłsudskiego. Od tego czasu był nazywany w środowisku piłsudczyckim „Szefem”. Organizował wymarsz I Kompanii Kadrowej z krakowskich Oleandrów, przeszedł cały szlak bojowy I Brygady, m.in. dowodząc nią w bitwie przeciwko Moskalom pod Łowczówkiem w Wigilię 1914 roku. Wyróżniał się zdolnością do długotrwałej pracy ponad siły innych oraz spokojem, rzeczowością oraz umiejętnością dokładnej i pełnej analizy sytuacji. Piłsudski pisał: „Szef – to sumienie moich szaleństw”.

Po odzyskaniu w 1918 roku przez Polskę niepodległości jako wiceminister, a później minister spraw wojskowych współorganizował Wojsko Polskie, szczególnie w obliczu dwuletniej wojny bolszewickiej. W maju 1920 roku na czele Armii Rezerwowej, w walkach nad Autą i Berezyną, odrzucił na wschód pierwszą ofensywę wojsk sowieckich Michaiła Tuchaczewskiego. W sierpniu miał wielki wkład w zwycięstwo nad bolszewikami w Bitwie Warszawskiej, m.in. rozbudowując polską armię, współorganizując obronę Warszawy i umiejętnie koordynując współpracę Naczelnego Wodza, szefa Sztabu Generalnego generała Tadeusza Rozwadowskiego, francuskich sojuszników oraz innych dowódców Wojska Polskiego i sił politycznych.

W politycznych sporach bronił koncepcji Marszałka - Międzymorza - budowy federacji i współpracy państw i narodów Europy Środkowo-Wschodniej oraz wsparcia dla Ukraińców walczących z Rosją. W czasach II Rzeczypospolitej był m.in. ministrem spraw wojskowych i inspektorem armii. Stworzył Dowództwo Obrony Plebiscytu oraz wspierał III Powstanie Śląskie. Prowadził negocjacje zakończone sojuszami polityczno-wojskowymi z Francją i Rumunią. Mając duże zdolności dyplomatyczne pełnił również funkcję przedstawiciela Polski przy Lidze Narodów, z poparciem brytyjskim jako przewodniczący komisji do spraw wojskowych doprowadził do zakazu używania broni bakteriologicznej oraz wywalczył ulgi w ograniczaniu zbrojeń dla państw sąsiadujących ze Związkiem Sowieckim. Przyczynił się do budowy portu w Gdyni. Pod koniec lat 30., w obliczu nadchodzącego zagrożenia ze strony Niemiec i ZSSR, proponował stworzenie ponadpartyjnego rządu obrony narodowej.

We wrześniu 1939 roku dowodził Frontem Południowym w nieustępliwych walkach przeciwko Niemcom pod Lwowem. Na uchodźstwie w czasie II wojny światowej był następcą Prezydenta RP, ministrem do spraw krajowych, komendantem Związku Walki Zbrojnej i wreszcie Naczelnym Wodzem Polskich Sił Zbrojnych w okresie największych bitew Polaków, jak pod Monte Cassino, Ankoną, Falaise i Arnhem. Wspierał organizację, rozwój i działalność Armii Krajowej w okupowanej Polsce. Prowadził rozmowy na temat stworzenia federacji polsko-czechosłowackiej. Sprzeciwiał się ustępstwom rządu generała Władysława Sikorskiego wobec Sowietów.

Choć nie popierał samej decyzji o wybuchu Powstania Warszawskiego, to z powodu krytyki Aliantów za niedostateczne wsparcie Powstania oraz zarzucania im świadomego oddania Polski w sowiecką strefę wpływów, atakowany przez rząd Stanisława Mikołajczyka i Brytyjczyków, nienawidzony przez komunistów jako „zaciekły wróg Związku Radzieckiego”, został we wrześniu 1944 roku zdymisjonowany przez Prezydenta RP ze stanowiska Naczelnego Wodza.

W rozkazie nr 19 z 1 września 1944 roku, do żołnierzy Armii Krajowej, Generał pisał: „[...] Warszawa czeka. Nie na czcze słowa pochwały, nie na wyrazy uznania, nie na zapewnienia litości i współczucia. Czeką one na broń i amunicję. Nie prosi ona, niby ubogi krewny, o okruchy ze stołu pańskiego, lecz żąda środków walki, znając zobowiązania i umowy sojusznicze. [...] Każdy żołnierz polski powtarzać sobie musi w duchu słowa Wyspiańskiego: >...podłość, kłam, Znam, zanadto dobrze znam<”.

Po dymisji Sosnkowski udał się do Kanady, poświęcił się publicystyce politycznej i wspomnieniowej, starał się również doprowadzić do zjednoczenia polskiego uchodźstwa politycznego w Londynie oraz pozostawał duchowym przywódcą polskiej emigracji niepodległościowej w Ameryce. Zmarł 11 października 1969 roku, a po 23 latach Jego prochy złożone zostały w Archikatedrze św. Jana w Warszawie.

Był „człowiekiem renesansu”: biegle władał ośmioma językami z łaciną i greką na czele, był znawcą sztuki, filozofii i literatury, tłumaczem dzieł Charles'a Baudelaire'a, wykonywał na fortepianie dzieła muzyki poważnej, odznaczał się też talentem do nauk ścisłych. Był również wielkim miłośnikiem sportu, szczególnie piłki nożnej i przez wiele lat prezesem Klubu Sportowego „Polonia” Warszawa.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, w 140. rocznicę urodzin człowieka - symbolu wytrwałej walki o niepodległość i niezłomnego orędownika sprawy polskiej na arenie międzynarodowej, ustanawia rok 2025 Rokiem Generała Kazimierza Sosnkowskiego.